

ACC. N:R M. 12907:1-7.

Landskap: Skåne Upptecknare: O. Eskilsson, Färingsjöfka
Härad: M. Åsbo Berättare: Otto Eskilsson
Söcken: Färingsjöfka Berättarens yrke: f. d. lantbr.
Uppteckningsår: 1953 Född år 1877 i Färingsjöfka

FOLKLIVS-
ARKIVET
LUND

36 almtak. s. 1-7.

LUF 57.

ACC. N:R M. 12907:1.

FOLKLIVS-
ARKIVET
LUND

Luf 57.

1

Efter det väggarnes rest och bjälkar inlagts
restes sparrarne som i översta ändan var
sammanslagade så att de bildade spetsig takås
nedre ändan gick de utöver väggen cirka
20 tum, varan bildades takutsquång, på dessa
sparrar fästes sedan takten som sedan blev
tillbaka fästes med järnspikar, längre tillbaka
i tiden fästes de med tränaglar, takten fästes
på husets längdriktning.

Längden mellan sparrarne var 48 tum
och mellan de på spikade takten var det 12 tum
virket var i allmänhet gran eller fur,
sparrarne bildade i översta ändarne ett kors
vari lades ett 3 a 4 tums rundt trä som sedan
bildade takås, varpå lades småbalm eller djung
vilket höls kvar med ryggtå som var 2 omkring
2 alnar långa, som i äldre tiden borrades hål
i ena ändan och sammanköls med en träspole

ACC. NR M. 12907:2.

FOLKLIVS-
ARKIVET
LUND

i senare tider spikades en 6 tumms järnbalk i en
ändan på två ändar som sedan gränslad över takåsen
blev ryggtia. Skatvel till taket var i allmänhet
råghalm, som i gamla tider slagtraskades, och
derefter med en vepa befrädes från småkvam
och annan inblandning, så halmen var ren och
fin till taktäckningen, på senare tid har
träskverk med repturmma används för att bredda
takhalmen, halmen bindes i mindre kassar som
sedan lägges ut i 10 alnar långa varv som packas
och jämnas med händerna, derpå lägges täcke=
kappans, som merendels är ett tumms trasselkappans
som lägges över den utlagda halmen, som
om låkten bindes med vidna vedjor mest av björk
på senare tider med därför avsett ståttjäd,
derefter beqvagas takvaka med handtag att
slå upp halmen, så taket blir jämt och fint,
derefter åtdrages vidjor eller ståttjäd, och taket

2

2

ACC. N:R M. 12907:3.

FOLKLIVS-
ARKIVET
LUND

3.

blir fast, så följdes med varje lava halm till
takets blyfärdigt.
Täckare arbetar mest ensam utom en man
som skaffar upp till honom nödig material.
Takstegen var i allmänhet 15 till 20 alnar lång
beror på husets storlek, bredden var 20 tum
och mellan pinnarne, som mest gordes av trä,
var 13 tum, takstegen tillverkades av granslånor
och inköptes ^{av} (kringkörande handlande från
skogstrakterna. Halmen lades i allmänhet upp
åt stegen till täckaren, efter hand han ^{lade} ut den.
För den som arbetade på taket var täckstege
(kallad tvärstege) den utgöres av 2 runda
trä 2 3 4 tum i genomskärning som sam-
manfogades med trä eller järnstänger med alns
mellanrum varpå täckaren var under arbetet.
Stegens längd var omkring 10 12 alnar
Täckarna var grova rep som band fast

i takåsen och i tvärstegen, för varje varv som täcktes rullades stegen ett varv uppåt så han följde med taket upp till takåsen.

Täckte i allmänhet från höger till vänster, när takskägget lägges användes tvärstegen att läggas på mot ständes väggen ständes snedtriåd så täckaren kan stå på den, och spärra ett snöre längs det upplagda taket, och med därför avsedda kniv ^{skär} (av halmen efter snöret och slår sedan upp den med takrakaren så att takskägget blir jämt.

Stumera användes vid täckning av halmtak mest därför avsedd taktriåd, men användes fortfarande merendels takkappor som alltid spetsas i fjäcke ändan, vid gavlarna upprättas bräder (så kallad vingskedar) bredt 10 a 12 tum breda på ovankanten spikas en 2 tums ribbe, varunder första takkapporna får gås tv

på senare tid spikades femna bräder under
takets gavlar för att skydda strom, takställningen
utanför gavlen var cirka 12 tum lång.
Täckbrädan var av bokträ cirka 24 tum lång
och 4 tum bred, samt på längs omkring 1/2 tum
djupa refflor, med skaft som var fäst på mitten
på brädan på baksidan en krok för att hänga
den på taket med.

Täckskniven var mest av tunggna trä, samt
i ena ändan avsågs stått så endast ryggen
var kvar, vilken omvirades med säckar eller
annat tygstycke.

Beskärning av taket gick så till att de med
vänstra hand höll täckbrädan och höll den
snett från höger till vänster och skar sneda
skar på taket, och därefter med vanlig
handrässa räste bort den lösa avskrapet

5 I takvinklar brukade man utfylla med halms.

ACC. N:R M. 12907:6.

FOLKLIVS-
ARKIVET
LUND

så taket fick en rund form, man fick dertör
skapa ett långa vidjon, man hade mindre tjärlåda
= gav vid tärning av takvinklarna
Byggtäl som förut beskrivets voro sammantogade
till var och hållet av ek, gärna användes
gammal halms av äldre tak annars små halms
av råg, och på enstaka fall tjung som utnytt
tes i skogen, den brukas läggs 8 till 10 tims tjökt
På näst sista läktet var sista bindningen, alla
halmtak byggades något förut och eller byggas med
torn har ej förekommit på orten ej heller tjung
Eko taken har förekommit, då man lägges
halms ovanpå det gamla taket, som sjs
med stältråd, då en man är på innsidan
av taket och då medels skyttel lägges om
läktet och sticker ut skytteln till takkanten
som sedan dras åt halmen
6 Takstugg utan halms har ej förekommit på orten

ACC. N:R M. 12907:7

FOLKLIVS-
ARKIVET
LUND

Ötten väl lagt halmtak kunde på den södra sidan
av huset ligga omkring 20 år, om det blev mossbelagt
och massan fick ligga kvar på den södra sidan
var löst längden ej över 10 år.

Halmtaken är varmare på vintern samt svalare
på sommaren, numera lägges mycket sällan
halmtak för 50 år sedan var halmtak vanliga
numera är det tegel eller österrit mest brukade
och att här ej någon lämplig halmtak samt inga
tackäckare, deras arbeta var dock
vanlig måttidsordning, kvinnorna deltog ej
ej i arbetet vid tackäckning

7